

მდე. თავმჯდომარემ აცნობა სამკობის ხმონად ნაყოფის ი. ა. სულხანი-შვილის გარდაცვალების ამბავი. სამკობი ფეხზე ადგომით პატივი სცა განსვენებულის ხსოვნას და დაადგინა, დაკრძალვის დასწრის და გვირგვინით შეიმკოს ცხედარი. ამის შემდეგ ხმ. ელიავე შეეკითხა გამგეობას იმ ინციდენტის შესახებ, რომელიც ამ დღეებში მოხდა ქალაქის გამგეობის ორს წევრსა და ტრამვაის დირექტორის ბატონის შორის. ამას წინადაც ვაგონით მიხვილის ქუჩით მინავლან გამგეობის წევრნი თავ. აღ. მ. არგუთინსკი-დლოვარევი და მ. ზ. კოჩევი და გამგეობის მდივანი სტ. ა. დანდუროვი. ნემცების ქუჩისა და მიხვილის პროსპექტის კუთხეში ვაგონზე ასულან კონტროლერები ნემსაძე და ბლიხაძე და გამგეობის წევრთათვის ბილეთები მოუთხოვნიათ. ამით უთქვამთ, გამგეობის წევრნი ვართ და უფასო ბილეთები გვაქვს, მაგრამ კონტროლერებს მიუგიათ, ვიცით ვინცა ხართ, მათათ ბილეთები, უნდა გავსწავლოთ. ეს გამგეობის წევრთ შეუტაცებელ მიუღიან და დირექტორისათვის უცნობებიათ. ამ ინციდენტს შემხებინ გამგეობის ხსოვსაზე, რომელსაც ბატალიც დასწრებია. დირექტორს კონტროლიორები დაუცავს და უთქვამს, გამგეობის წევრთ უფლება არა აქვთ ტრამვაის წეს-რიგზე ყურადღება და კონტროლი გასწიონ. მაგრამ დირექტორს 16 სექტემბერს უცნობებია გამგეობისათვის, რომ კონტროლერები ორი დღით სამსახურიდან იქნენ გადაყენებულნი. მათ ბოდიშიც მოუთხოვნიათ გამგეობის წინაშე. თავმჯდომარემ ისიც აცნობა სამკობს, რომ ტრამვაის მეთვალყურე კომისიამ მსჯელობა იქონია ამ ინციდენტის შესახებ და დადგინა, დირექტორის საქციელი აცნობის ბრიუსელში უსახელო საზოგადოების მთავარ სამმართველოში. შემდეგ სამკობს ეცნობა, რომ მთავრობამ არ შეიწყნარა უსამდგომლობა ა. ს. ბაზოვის ხმონად დატოვების შესახებ. ეცნობა ისიც, თუ რა მონაწილეობა მიიღო ქალაქმა გუნების დღესასწაულში.

სამკობი ერთხელ მიიღო წინადადება ქალაქის გამგეობისა, რომ ის 1800 მან., რომელიც პარიზში გაგზავნა ქალაქის თავს ვ. ნ. ჩერტოვიჩი, ერთ დროულ დახმარებად ჩასთვალოს. სამკობი დაამტკიცა გამგეობის დადგენილება, რომლის ძალითაც დაქირავებულ იქნა ტრეკტორი. თავ. ა. შ. შეუძლებელ მოსწავლეთა დამხმარებელ საზოგადოების სახელში განთვის ქუჩაზე 7 ოთახი 1 წლით 1600 მან. სამკობი უარყო ხმონად ნაყოფის ი. ა. დ. სურინისის განცხადება დასაფასებელ გადასახადის ნაწილის ნაწილად ნაწილად გადახდისა და ჯარიმის პატივების შესახებ. სურინისის იდგილი ჰქონია ვაჭრებ. განუზრახავს რამენარად დასაფასებელ გადასახადის თავიდან აცდნა და თავისი ადგილი მარხაში მდებარედ გამოუცხადებინა და აქამდე საერობო და სახელმწიფო გადასახადები უხაია. შემდეგ რაღაც საქმისთვის დასქირავებია ადგილის შეფასება, როგორც ქალაქის ფარგლებში მდებარე მამულია. გამორკვეულა, რომ ქალაქის ყოფილი „მამა“ ვალდებული იყო ეხდა დასაფასებელი გადასახადი. სულ დასაფასებელ გადასახადი ჯარიმითურთ 5000 მან. შეადგენს. ამას წინადაც გამომცემელ კანონის ძალით ქალაქს პოლიციის შესახებ შეეწერა 268, 747 მან. წელიწადში. აქამდე ქალაქი იხილდა 100,000 მან. გამგეობამ მოხსენება წარუდგინა სამკობს ახალი რიგით გადასახადი შეეწერათ მცხოვრებთ, თორემ არავითარი სახსარი არა გვაქვს ამდენა ფულის გასაღებად. ვარა ამისა, მიმდინარე წლისათვის პოლიციის შესახებ დამატებით 79,141 მანეთი მოსთხოვეს. ამ საკითხმა მცირე კამათი გამოიწვია. სამკობი ახალ ხარჯების შეწერის საკითხი გადასდო, ხოლო 79,141 მან. გადახდის შესახებ დაადგინა, უსამდგომლობა აღძრას, რომ ქალაქის ეს ფული ევატიოს. გამგეობის მოხსენებით 1910 წლისათვის სატრაქტორო გადასახადი ვაჭრებს უნდა გაეწერათ 70,000 მან. სამკობი მიიღო დღევანდელი. როგორც აღვნიშნეთ, სამკობი 15 სტიპენდიის დანიშნის ნე-

ბა დართო გ. ი. მიროზოვის ანდერძის ამსრულებელს. გამოირკვა, რომ იმ თავისუფალ თანხიდან, რომელიც გადადებული ყოველ წელი სტიპენდიებისათვის, ვარა 15 კაცისა, შეიძლება კიდევ დანიშნოს 9 კაცს. 15 კაცის სტიპენდიად გაუნაწილებიათ 4000 მან. დარჩენილი კიდევ 3000 მან. 9 სტიპენდიისათვის. სამკობი დადგინა, ანდერძის აღმასრულებელს ნება მიეცეს დანიშნოს კიდევ 9 სტიპენდია. დასასრულ, სამკობი დადგინა ხელ-ახლა აღძრას „შუამდგომლობა უმაღლეს მთავრობის წინაშე, რომ 17 დესტინა მიწა, ნავთის ქალა; დარჩეს ქალაქის საკუთრებად.

◆ რკინის გზა კავკასიონზე. „გლო. მოს.“ წერს: იმ კომისიამ, რომელიც იკვლევდა საკითხს რკინის გზის გაყვანის შესახებ კავკასიონის მთაზე, უკვე გამოსთქვა თავისი აზრი. კომისიის აზრით, ეს რკინის გზა ხაზინისთვის სახარალო იქნება და საეკონომიკო, რომ გზამ რკინისგან დაფაროს ის ფული, რომელიც გაყვანას მოუხდებო. მიუხედავად ამისა, საქირება მოითხოვს ამ გზის გაყვანას, რადგან მას სტრატეგიული მნიშვნელობა აქვს. მარხათალია, ამ ეკონომიკის მთავრობა რკინის გზას აწეებს, მაგრამ გათავლებდა თუ არა ამუერის მთავრობა შეუდგება ამ ახალ გზის გაყვანას.

◆ პროკურორი. ზაფხულში სასინდოო კანტორის პროკურორის თანამდებობას ასრულებდა ტრ. სასულიერო სემინარიის მასწავლებელი გორტანსკი. რადგან სემინარიამ სწავლის დაწყების შემდეგ გორტანსკი ვეღარ იცის, პროკურორობა დროებით მიანიჭა კავკასიონში ქრისტიანობის აღმადგენელ საზოგადოების მიხიონერს პლატონოვს.

◆ „ნავადული“. რედაქციამ მიიღო საყვარელი ეურნალის ორი ნომერი—მესტე (მოზრდელთათვის) და მეჩვიდმეტე (მცირე წლოვანთათვის) ორივე ნომერი სექტემბრისა.

◆ მეარტელეს გამარცხვა. ამ დღეებში პეტერბურგის დებუთაო სააგენტომ ეცემოგვცა, რომ კისლოვსკის მახლობლად ორმა ბორტ-განმზრახველმა მატარებელში

გამარცხვა სამკურნალო წყლების ფულის ამკრეფო. ბორტ-განმზრახველებმა გაიტაცეს 10,500 მანეთი. „პ. ე.“ სიტყვით, ორივე დაუპატიმრებიათ. ერთი გამოდართა ოსტრეტის მცხოვრების ისინი დაუპატიმრებო. მეორე—ტფილისის მცხოვრების სტეფანე ხახინოვი. საქმე ამდარიად ყოფილა: 10 სექტემბერს კისლოვსკიდან წასულა სამკურნალო წყლების კასირი და თან წაუღია 10,500 მანეთი. ამავე მატარებელთა წასულა ორი უცნობი, სადგურ მიწურქას მახლობლად ერთ უცნობს ამოუღო რევოლვერი და კასირისთვის ფული მოუთხოვია. კასირი არ დაბნეულა და წინააღმდეგობა გაუწვია. კასირს უცნობი წაუტყვევია და ყელში წაუჭერია, მაგრამ უცნობს ამხანაგი მიშველვია, კასირისთვის ფული წაუტომეგია და ამხანაგი გაუწვია თავისუფლებია; მეორე მატარებელი გაუჩერებიათ და გატყვეულან. მხოლოდ გათენებისას დასდევნიან ბორტ-განმზრახველებს. უზარეათ აბგა, რომელშიც 625 მ. აღმოჩნდა და ქუდი, აღბად ერთი ბორტ-განმზრახველია. მაღელ დაუპატიმრებიათ ერთი უცნობი, რომელიც ტალახში ყოფილა ამოსერილი. მინდორში მეორე ბორტ-განმზრახველიც შეუპორო. თქურაძე გამატყვევია და პოლიციისთვის უნდგინდა ის ადგილი, სადაც 3600 მანეთი ჩაეფლათ.

◆ 13 სექტემბერს პოლიციის მეათე ნაწილში შეიკრებო ოსმალეთის ქვეშევრდომი ვახოლ ვახოლივი, რომელსაც ახარალებდნენ 1907 წლის დეკემბერში გოგოლისა და მილითინის ქუჩების კუთხეში გალუბტ იაგვიანის გაყვანაში მონაწილეობის მიღებას. ვახოლ ვი ორი წელიწადი იმალებოდა სიღნაღის მარხაში. ტულისში ჩამოსვლისა იგი შეიპყრეს. ვახოლივი ყველაფერში გამოტყდა.

◆ 16 სექტემბერს მეოთხე საპოლიციო ნაწილში შეიპყრეს საგენერალ-გუბერნატორიდან გაქვებული და თავის ნებით დაბრუნებული ვაჟი ტრიაიკა. დაპატიმრებული პასუხის გემაში მისცეს.

ივის, რა მდგომარეობაშია ჩვენი კეთსე. საზოგადოებრივი კეთსე იყო ხმა, რამ ბორჯომის სეაბის მცხოვრებნი ქონებრივად ცოტა ეგეტეს; მდგომარეობაში იყვნენ, ვიდრე საქართველოს სხვა ადგილებს მცხოვრებნი. ეს აზრი რამდენიმე დღე მართალი იყო. მდიდარი ბუნება, სე-ტეის გამოხადება ხელს უწყობდა ხალხის ეკონომიურ მდგომარეობას ეკუთხატებას. მაგრამ დღეს გლეხები ეკუთხატებაში არიან და მომავალშიც ეს მდგომარეობა უფრო გაუარესდება. მიუხედავად ამისა უსუფულო პირთა და აუტანელი გადასახადებისა, შემდეგ ღოთობა და უკიდრება. საფრადე კარგედლა ღოთობა. დღეობები არაფისთვის ასე ხელსაყრე და სასარგებლო არ არის, როგორც ადგილობრივი მეთვალყურისათვის; ეს ვაჭრებთან წადავს და მჭამილუღის ღვინოს ხარბად ასადავენ. არც დასქმნა-დაბუზდება აურის ხალხს სერის. უკვე მათ მომავლისა ნაძარცხნი, რომელნიც არაფის ინდავენ.

სწავლა-განათლების მხრეც დაქვეითებული ვართ. ქართული ენა უკვე განადგურებია. ქართული ბავშვებს ქართულს არ ასწავლიან და ხშირად სკოლაში კურს დამთავრებულმა რუსული იცის და ქართული წერა-კითხვა ეი არა. ადგილობრივი ქართული საზოგადოება სწუმს, ხმასაც არ იღებს.

ამას წინადაც წადგომი მოჰქაფს აჭარელები, სტრანჯივად ნამუფა. ამის გამო ეგვიპტისა ჩაეყენეს. წადგომის მცხოვრებთ ეგვიპტისა ჟურ ას თუმნამდე უდართ, შემდეგში მუტა იქნება. სოფლებისათვის ათა სტრანჯივი დანიშნეს. რადგან ქურდობა-აჯრახობა აქე მთავიად იყის, ამას წინადაც მთავრობამ გადასწავლა განსაკუთრებულ რაზმის შექმნას დასაჭარად და დანიშნეს 10 სტრანჯივი. წადგომად მათზე სამს თუმნამდე იხარჯება და ქურდობა ეი არა ეკუთხებათ. ქურდები უმთავრესად გუგარეული ოსები არიან.

სოფელ გუგარეთში მახრის უფროსის თანაშემწე დაიჭირა ორი ცნობილი ქურდი—მამა-შეაღი ქურდა და ანა-შეა სეა-შეაღი. ესენი 1908 წელს ბორჯომში სტრანჯივივად იყვნენ, შემდეგ ქურდობა დაიწყეს და სულ განაზრგეს გლეხობა. ჩავაღს ვერც ეი ზეუ-

ხალხს აღელვებენ და არწმუნებენ, ვითომ თქვენ გამოგვცხადებინათ, საქართველოში მეფობა უნდა მოისპოსო. ხალხს ასმენენ, რომ ტყვეობაში და სხვათა ყმობაში ამოვივით სულით, თავდაზნაურობას კიდევ ყოველივე პატივი აქვრებაო. 45)

ქართლებმაც არ დაივიანეს. ჩქარა ტფილისში მიღებული იქნა წერილი მედიკოსისა და სხვათა მოქალაქეთა სახელობაზე, რომელშიც, სხვათა შორის, ნათქვამი იყო, რომ მათ უკვე შეჭრის იულონს: „უნდა ეს გვაპირებს ჩვენი და ამაზედ ვდგავართ, რაც მეფე ერეკლე განუწყვეტია, სასიკვდილოდ თავი უნდა მიეცეთ, ჩვენ განაწმენდებოდა და სხვათა არ იქნება. ჩვენ ერთად შევიყარენით, ბატონიშვილს იულონს და ფარნაოზს ვიხელოთ. მეფე ერეკლეს დადებული ანდერძით და თითონ მეფე გიორგის წერილით მეფობა ახლა ამის არის; კიდევ შევცოთ, მეფეთა აღვირბო, ჩვენ უნდა გარდა სხვისა არცა ვისი მეფობა იქნება, ვერც მეფე ერეკლეს ანდერძს გადავართ...“ ამის შემდეგ ქართლში სამდგომლოებამ ეკლესიებში მოხსენება დაიწყო იულონსა, როგორც მეფისი, იის გამოც ლაზარევი იძულებული იყო მიეწერა ქართლიკოსისათვის, რათა სამდგომლოებისათვის აეკრძალა მისი მოხსენება ეკლესიებში.

არც მეორე მხარე აკლდება მეცადინეობას, თუცა დავით ბატონიშვილს არა ჰყავდა იმდენი მომხრე და არც იმდენი გავლენა და პატივი ჰქონდა, როგორც იმის ბიძებს. ეს ხალხს თავისკენ იბრუნდენ და ამ ბოზებისკენ იწყებდნენ. იულონი და ფარნაოზი,—სწერს ერთს თავის წერილში ბატონიშვილი დავით ლაზარეს,—დაწმენდა ქართლში,

მარიამი, უპანასკნელი დედოფალი საქართველოსი
(დასასრული)

როგორც ვხედავთ, ორთავე მხარე გაცხარებულს მხალხში იყო. აღარ იცოდნენ, ვინ-ვის დასწრება. მოსალოდნელი იყო, რომ თუ რუსეთის მთავრობა თავის ჩარევით საქმარისს ძალასა და მცოდინებობას არ გამოიჩენდა, ორი მოპირდაპირედ გაყოფილი საქართველო ერთმანეთს შეეჯახებოდა, ძმათ სისხლი დაიდებოდა და ბოლო მხოლოდ მამის მოედებოდა ამ საერთო ბრძოლს, როცა რომელიმე მხარე საქმარისად დასუსტდებოდა. ბრძოლა იქნებოდა საკითხის გადაწყვეტის რადგან მორიგება ყოველად შეუძლებელი იყო. მათს ქიშობას უპირისპირად მოჰქონდა. ხევისურებმა, რომელნიც ბატონიშვილის დავითის საყმონი იყვნენ, მტრობა დაუწყეს არაგვის ხეველებს, ვახტანგის ყმებს. კახეთში ღვინის მოსატანად წასულ არაგველებს ღვინო წაართვეს, ბევრს სცემეს და რამდენიმე კაციც მოკლეს. 1) საერთო შინაური ბრძოლა ედებოდა მთელს საქართველოს.

ამავე დროს თავი იჩინა ერთმა მიმართულმა, რომელსაც არც ერთი არ უნდოდა მეფედ, სურდა სრულიად მოსპობილიყო მეფობა და რუსეთის გამგეობა დამყარებულიყო. მოთავე ამ მიმართულების იყო სარდალი ოთანე ორბელიანი. მან 26 დეკემბერს, მგვის გადაცვლის ორი დღის წინადაც, თავი მოუყარა 40 მეტს წარჩინებულ თავად-აზნაურს ტფილისში, თავის სახლში, და მოკლეს სიტყვით მიმართა, რომელიც

დაახასიათა რა ბატონიშვილი დავით და მისი მტრობა დედოფლისადმი და სხვათადმი, ასე დაათვა: დამშვიდებისათვის ქვეყნისა და ჩვენი სასულიეროს პატივის დასაცვლად, ვისურვოთ, დაშვებს რუსეთისა მეფობა. ნულარ გვინდა მეფე. მას ბანი მისცეს სხეებაც, მაგრამ ლაპარაკში ჩაერთა ერთი უკანასკნელი მებრძოლთაგანი საქართველოს თვით-არსებობისა და მძლეობის სიტყვით ზოგიერთნი დაჯერა, რომ მოთმინათ, არ აჩქარებულნიყვნენ და ასეთის დიდის საქმის გადასწყვეტად უფრო დინჯად და გულდამსობ მოელოებოდა და მოეხსარნათ. კრება თუცა ვერავითარ გადაწყვეტილებას ვერ ამოღებავი, მუხრან-ბატონი და მრავალნი სხვანი მტკიცედ ადგნენ თავიანთს აზრზე. 2).

საქართველოს პოლიტიკისთვის დრუბლებით იმოსებოდა და რაც დრო გადიოდა, ღრუბლები მითქვრიო მატულობდნენ. საქრო იყო ქუხილი, რომ შახაუნა წვიმა წვიმო სულიყო. ამ დრომაც არ დაივიანა: 28 დეკემბერს 1800 წელს აღესრულა მეფე გიორგი. ამ ამბავმა ელვასვით გაირბინა მთელს საქართველოში და ყოველ დაყენა ორივე მოპირდაპირე, რათა რაც შეეძლება ჩქარა მარჯვდნ ხელს არ გაეშვათ და სამეფო ტახტი დელო ჩავადლოთ.

ასე ფიქრობდა და მოქმედებდა ორივე მტრეკე სამეფო ტახტისა, მაგრამ სულ სხვანაირად ფიქრობდა რუსეთის წარმომადგენელი ლაზარევი.

ბორჯომის ხეობა, ჩვესსეხე ბეგრე საყურადღებო ამბავი სდება, მაგრამ სამწუხაროდ, გასწეობაში ნაყვად იბეჭდება. საზოგადოებაში არაფერი ბეთის თავდაზნაურობას, სამდგომლოებასა და ხალხს. უპირველეს ყოვლისა მოწოდება იხსენიებდნენ იმ შეეწერებებს, რომელსაც მეფე გიორგი აყენებდა მათ და დედოფალს დარეჯანს, მაგრამ ისინი ყოველთვის ითმენდნენ, რადგან იმერტკონდათ, რომ თანახმად ერეკლეს ანდერძისა, მეფობა მათზე გადავიდა. ამიტომ სთხოვდნენ ხალხს, ანდერძი ნეტარის მამის მათის ერეკლესი არ გასტეხოს, უხლა ის ეამია, ყოველი სრული ერთკულემა და მორჩილება გვიჩვენეთ... და თუ თქვენ ამას იქით ამ ჩვენს სიტყვას მამი ჩვენს განწყობისა დიჯერებთ, ჩვენც ამ სიტყვით გიზავთ,—სხვის სიტყვებისა და წყალობისა გარდა თქვენის ცოლ-შვილის გულისთვის ჩვენს სისხლსა დავაქცევთ და თუ არ დაიჯერებთ, ამოწყვეტა იქნება არ იქნება, ჩვენ ყველანი ვიქნებით და თქვენ წინაშე ღვარსა მოვლენი დარჩებით. 4)

როგორც ვხედავთ, ბატონიშვილის თანა სთხოვდნენ და თანაც თავიანთ უკანასკნელ გადაწყვეტილებას უხსენებდნენ, ჩვენი ამოწყვეტა უფრო უმალ იქნება, ვიდრე ამ საქმის დატოვებაო. ვახტანგის მიერ კნორინგთან გაგზავნილმა კაცმა კიდევ გადაჭრით გამოაცხადა, რომ ძენი ერეკლესანი ნების არ მისცემენ დავითს გამეფებისას და საუბრე-ჯამბოჯოს სთვლიდნენ რუსეთის პირდაპირ გამეფებაში ყოველიყვნენ, ვიდრე დავითის ხელში. ამასთან ბატონიშვილი ყველაზე დადიოდნენ, ხალხს თავისკენ იბრუნდენ და ამ ბოზებისკენ იწყებდნენ. იულონი და ფარნაოზი,—სწერს ერთს თავის წერილში ბატონიშვილი დავით ლაზარეს,—დაწმენდა ქართლში,

და მისი ორადი მალაჩაის გავრცელებაში; დასასათება მალაჩაით აჯად-განდამისა; შედეგი მალაჩაით აჯად-მეთაფისაგან და მისი სხვა და სხვა ნაინად განსწავლება და მალაჩაის ქვემოთა და მასთან საწინააღმდეგო ბრძოლაქცევა.

ადგილობრივი ქ. შ. წ. კ. გამაგრებული საზოგადოების გამეფობის გადაწყვეტილი აქვს მართოს სისტემატიური სხსხლა ლექციები. კრუნი.

პატარა უპოვონი
გ ვ ე ლ ა
მ. მანუკიანი.

(სიმწუხრიდან თარგმნილი)

ბნელი. მოკრული წყვილია. არც ერთი ხმა. სამარისებური სიჩუმეა ყველგან. შესწყდა თოფის ტყვიის ზუსტული სამშობლოს საქმეებში მონაწილეობის მიღებასა და გველენის მოპოვებასა. მეორე კიდევ—წინააღმდეგ ქართველთა ჩვეულებისა, შეერთო სომხის ქალი დიდის მზითვისა გამო და სამაგეროდ მოიმღწურათ ორბელიანის გვარეულობა, რომლის ქალზედაც პირველად იყო დანიშნული. გენერალი ლაზარევი პირდაპირ ამბავს ერთს თავის წერილში, რომ ბატონიშვილი დავითი ყველას ეჯავრება და სძავსო. და ვითი მართლაც უკადრისად იქცეოდა, დარწმუნებული, რომ მას მეფობა არ ასცდებია, რაკი იმპერატორისგან მემკვიდრეობა ჰქონდა დამტკიცებული. ვინც მისი მომხრე არ იყო, წინაშე იმეუტებოდა, ადგილი-ბადან დაგიხოვოთ და თქვენს ადგილას ჩემს კაცებს ჩავაყენებო. ყველა ამის გამო ბატონიშვილს დავითს მცირედი მომხრე ჰყავდა; ესენიც მარტო იმით ემხრობოდნენ, რომ იმდენი მძინდოთ, როცა ბატონიშვილი გამეფდებოდა, კარგს ადგილს ჩავიდებდნენ ხელში. ამიტომ ეს ხალხი მეცადინეობასა და მხნეობას არ აკლებდა დავითის სასარგებლოდ. 30 დეკემბერს კიდევ მოუვიდა ლაზარეს კახეთის 22 თავადიშვილი და წერილის მიტროპოლიტის მიერ ხელმოწერილი წერილი, რომელნიც ხელახლა თხოულობდნენ, თანახმად იმპერატორის ბავლეს დამტკიცებისა, დავითის გამეფებას, რადგან დანარჩენ ბატონიშვილნი მტრნი არიან სამეფოსი; იმით აზრად ჰქონდათ სამეფო გადაცემა ბაბახანისათვის და არც იმდენი გავლენა და პატივი ჰქონდა, როგორც იმის ბიძებს. ეს ხალხს თავისკენ იბრუნდენ და ამ ბოზებისკენ იწყებდნენ. იულონი და ფარნაოზი,—სწერს ერთს თავის წერილში ბატონიშვილი დავით ლაზარეს,—დაწმენდა ქართლში,

*) იხ. „დროება“, N 205.
1) იხ. „გვერდები მტკიცე გიორგისა XIII“, გვ. 103-104-105.
2) იხ. „АКТЫ Кавказской археограф. ком.“ т. 3.
3) ყველა ბატონიშვილი იქნა უფრო უფრო უმალ იქნება, ვიდრე ამ საქმის დატოვებაო.
4) „АКТЫ Кавк. арх. ком.“ т. 1, გვ. 228.
5) ibidem.
6) ibid გვ. 230.

